

FUE

Nye sprogstøttemodeller til Ernæringsassistentuddannelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

03	Indledning	08	Sprogstøttemodel 3 Mindmapping
04	Digitale sprogstøttemodeller - en oversigt	13	Sprogstøttemodel 4 Øvelser i fagudtryk
05	Sprogstøttemodel 1 Den Digitale Madordbog	16	Sprogstøttemodel 5 Dialogisk spørgeteknik
06	Sprogstøttemodel 2 Appen Work/dPlays	18	Lovbaseret sprogstøttemodel
07	Analoge sprogstøttemodeller - en oversigt	19	Sprogstøttemodel 6 FVU - forberedende voksenundervisning

Det nærværende materiale er udarbejdet for Fagligt Udvalg for Ernæringsassistentuddannelsen (FUE) som led i udviklingsprojektet "Fokuseret indsats om sprogstøtte". Projektet er udført af mhtconsult i samarbejde med CLAVIS sprog & kompetence under projektledelse af Margit Helle Horn Thomsen fra december 2024 til og med september 2026.

Hæftet præsenterer et lille udpluk af et større antal sprogstøttemodeller, som er uddybet i metodekataloget "*Nye sprogstøttemodeller til ernæringsassistentuddannelsen*", som kan findes på <https://www.sevu.dk/fue/sprogstoette>.

INDLEDNING

Dette redskabshæfte over nye sprogstøttemodeller til ernæringsassistentuddannelsen er resultatet af et udviklingsarbejde under Fagligt Udvalg for Ernæringsassistentuddannelsen (FUE). Målet har været at give skoler og oplæringssteder – både ledere, undervisere og oplæringsansvarlige – enkle redskaber og metoder til at understøtte elever med sproglige og kommunikative udfordringer i uddannelsesforløbet.

VIDEN FRA HVERDAGEN I SKOLER OG KØKKENER

Redskaberne bygger på en sprogbehovsanalyse, hvor skoler, oplæringssteder og tosprogede elever har videregivet eksempler på sproglige udfordringer. En fælles erfaring er, at dansksproglige udfordringer ofte går hånd i hånd med bredere kommunikative, kulturelle og organisatoriske problemstillinger, som kan udfordre både tosprogede og dansksprogede elever. Det kan for eksempel være skolekulturens forventninger om, at alle elever deltager aktivt og stiller kritiske spørgsmål til det, de ikke forstår. Det kan også være tidspres i køkkenets madproduktion eller elevernes forståelse af opskrifter mv.

Derfor kan redskaberne i hæftet være nyttige for alle elever uanset alder, køn, social og etnisk baggrund.

FORSKELLIGE UDFORDRINGER KRÆVER FORSKELLIGE STØTTEMODELLER

Alle sprogstøttemodeller i redskabshæftet og i det bagvedliggende metodekatalog er nøje tilpasset til de faktiske udfordringer ud fra den tilgang, at forskellige udfordringer kræver forskellige redskaber og metoder.

SPROGSTØTTEMODELLER I HÆFTET:

Digitale

Analoge

Lovbaseret

Sprogstøtte modeller

Digitale

DEN DIGITALE MADORDBOG

Sprogstøttemodel 1

Gratis hjemmeside med en digital madordbog, der indeholder korte forklaringer og trin-for-trin fremgangsmåder for et stort antal tilberedningsformer (A-Å).

APPEN WORK/dPLAYS

Sprogstøttemodel 2

Gratis læringsapp, som eleverne kan bruge til at samle deres egne ernæringsfaglige læringsmaterialer ved hjælp af både lyd og billeder.

BESØG
DEN DIGITALE
MADORDBOG

DOWNLOAD
WORK/dPLAYS

App Store

Google Play

DEN DIGITALE MADORDBOG Sprogstøttemodel 1

Digitalt redskab til ordtræning og forståelse

*Den Digitale Madordbog giver elever
en hurtig adgang til et stort antal
tilberedningsformer, der er kort
beskrevet i et enkelt sprog*

Den Digitale Madordbog er en hjemmeside, der er AI-genereret på baggrund af ernæringsassistentuddannelsens bekendtgørelse og tilhørende vejledninger. Den Digitale Madordbog er testet og kvalitetssikret af medarbejdere fra tre udbyderskoler.

- **Fleksibel læring:** med Den Digitale Madordbog kan eleverne træne hvor og når som helst

Som underviser eller oplæringsansvarlig kan du nemt udlevere QR-koden til dine elever, der selv kan gemme hjemmesiden som et bogmærke på deres smartphone. På den måde har eleverne hurtig adgang til ordbogen og kan benytte den før, under og efter undervisningen, alt efter de hygiejnemæssige forholdsregler i det enkelte køkken.

Hjemmesiden tilbyder bl.a.:

- En let, overskuelig og trinvis opbygning
- Oplæsning i langsomt tempo
- Velegnet til både udtaletræning, opbygning af ordforråd og procesforståelse i køkkenet

BESØG
DEN DIGITALE
MADORDBOG

WORK/dPLAYS

Sprogstøttemodel 2

Spilbaseret ordlæring og begrebsforståelse

Med appen WORK/dPLAYS kan eleverne opbygge deres egne ernæringsfaglige ordlister og illustrere dem med billeder og optagelser af tilberedningsformer og køkkenredskaber

WORK/dPLAYS er en gratis læringsapp, som eleverne kan bruge til at samle deres egne ernæringsfaglige læringsmaterialer ved hjælp af både lydoptagelse og billeder.

- **Fleksibel læring:** med WORK/dPLAYS kan eleverne træne hvor og når som helst

Med WORK/dPLAYS får eleverne et læringsredskab, der gør sproglig opkvalificering både relevant og motiverende. WORK/dPLAYS er en app til smartphones, der på en kreativ og motiverende måde tilbyder ordlæring målrettet forskellige erhvervsbrancher. Med udgangspunkt i realistiske arbejdsituationer og branchetilpasset indhold bliver ordlæring både praktisk og engagerende.

Appen tilbyder bl.a.:

- > En simpel og hurtig adgang for alle elever
- > Sproglig og faglig opkvalificering
- > Bedre kommunikation og færre misforståelser

DOWNLOAD
WORK/dPLAYS

App Store

Google Play

Sprogstøtte modeller

Analoge

MINDMAPPING

Sprogstøttemodel 3

Det kan være svært for tosprogede elever at forstå lange mundtlige introduktioner til dagens arbejde. Mindmapping gør det lettere at overskue fagbegreber og processer.

Indeholder ét eksempel og tre printvenlige opgaver

ØVELSER I FAGUDTRYK

Sprogstøttemodel 4

Med funktionelle øvelser i fagudtryk kan eleverne systematisk træne deres ernæringsfaglige ordforråd.

Indeholder to printvenlige opgaver

DIALOGISK SPØRGETEKNIK

Sprogstøttemodel 5

Dialogisk spørgeteknik er en metode til at sikre, at eleverne har forstået dagens introduktion til opgaver og arbejdsprocesser i køkkenet.

Indeholder én opgavebeskrivelse

MINDMAPPING

Sprogstøttemodel 3

Mindmapping til bedre procesforståelse

Mundtlige introduktioner og instrukser kan være vanskelige at overskue og forstå. Mindmapping er en let metode til at beskrive dagens opgaver og processer kort og trinvist.

Med mindmapping kan undervisere og oplæringsansvarlige hurtigt give eleverne et overblik over funktioner og arbejdsprocesser:

- **Funktion/definition:** hvad er dagens madret, og hvad kendetegner den?
- **Arbejdsproces:** hvordan tilberedes madretten trin for trin?

På næste side ser I et eksempel på en mindmapping, hvor eleverne får en kort og overskuelig beskrivelse af madretten: *Hakkebøf med bløde løg*. Der er også et eksempel på, hvordan I kan bruge mindmapping til elevernes egen læring.

Med eksemplerne får I en let skabelon, som også kan være et godt stillads for elevernes selvstændige arbejde.

Mindmapping kan understøtte:

- Bedre opgave- og procesforståelse
- Større ernæringsfagligt ordforråd
- Færre fejl i opgaveløsningen

Hakkebøf med bløde løg og brun sovs

EKSEMPEL

Funktion:

Hakkebøf med bløde løg og brun sovs er en klassisk dansk ret. Retten består af stegte hakkebøffer, langsomt stegte løg og en brun sovs lavet på stegesky.

Retten serveres ofte med kartofler og bruges hér som et eksempel på, hvordan man kan opdele en arbejdsproces i klare trin.

Arbejdsproces:

1

Pil løgene og skær dem i tynde skiver.

2

Smelt smør og steg løgene ved lav varme, indtil de er bløde og gyldne.

3

Form hakkekødet til bøffer og krydr dem med salt og peber.

4

Steg hakkebøfferne på panden ved middel varme, til de er gennemstegte.

5

Tag bøffer og løg af panden og hold dem varme.

6

Tilsæt bouillon til panden og lad stegeskyen koge op.

7

Jævn sovsen, smag til og server retten.

Hakkebøf med bløde løg og brun sovs

Elevøvelse

Funktion:

Hakkebøf med bløde løg og brun sovs er: _____

_____

_____

Retten serveres ofte med: _____

_____

Arbejdsproces:

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

Fermenterede grøntsager

Elevøvelse

Funktion:

Fermentering betyder _____

Det er en måde at gøre mad holdbar på – især grøntsager. Når man fermenterer, gærer grøntsagerne med deres egne mælkesyrebakterier. Mange fødevarer er fermenterede, for eksempel yoghurt, pølser, ost, kaffe og øl.

Udvælg en grøntsag og beskriv en fermenteringsproces på et blankt stykke papir. Inddel og indsæt derefter processen i 7 korte trin.

Arbejdsproces:

1

2

3

4

5

6

7

Den gode ernærings- assistent

Elevøvelse

Hvad er en ernæringsassistent uddannet til?

Hvad betegner du som en god ernæringsassistent?
Skriv ord og begreber rundt om mindmappet.

ØVELSER I FAGUDTRYK Sprogstøttemodel 4

Fagordstræning til bedre fag- og procesforståelse

Øvelser i fagudtryk giver funktionel og praksisnær træning i fagbegreber og førfaglige ord.

Med funktionelle øvelser i fagudtryk kan eleverne systematisk træne deres ernæringsfaglige ordforråd. Skoler og køkkener kan let udarbejde træningslister, hvor eleverne skal forklare eller beskrive funktioner og arbejdsprocesser, for eksempel tilberedningsformer, madvarer, køkkenredskaber eller den funktionelle betydning af forskellige stoffer, vitaminer og mineraler inden for ernæringslære.

Hvad betyder fagordene?

På næste side finder du øvelser med en lang række ernæringsfaglige udtryk og begreber. Eleverne skal sætte kryds ved den rigtige betydning eller skrive forklarende stikord på begreberne. Listerne kan let udskiftes med andre fagudtryk og valgmuligheder.

Psst...

Fagudtryksøvelsen kan også oprettes i læringsplatformen *Kahoot!*, så eleverne kan løse ordquizzene på deres smartphones.

Øvelserne kan understøtte:

- > Større ernæringsfagligt ordforråd
- > Bedre begrebsforståelse
- > Bedre funktions- og procesforståelse

Fagudtryksøvelse 1

Elevøvelse

Hvad betyder fagordene?

Sæt kryds ved den rigtige betydning.

Hævet

vokset

god kvalitet

meget velsmagende

Udskiftet

udleveret

byttet ud

printet ud

Muggen

meget sur

rådden

lidt våd

Fersk

ikke salt

frugtagtig

frisk

Sprød

knasende

stegt færdig

brunlig rød

Revet

såret

trykket flad

raspet i små stykker

Økologisk

usprøjtet

noget er sundt

fyldt med vitaminer

Fagudtryksøvelse 2

Elevøvelse

Test din viden om fagord

Tilføj dine egne forklaringer til fagordene.

FAGORD	MIN FORKLARING
Kostpyramide	
Spækbræt	
Afrime	
Tilsmage	
Animalsk	
Afpudse	
Vegetarisk	
Gyldent	
Farsere	
Blanchere	
Sprængt kød	
Konserves	
Gratinere	
Partering	
Resistent	
Pasteurisering	
Fond	
Tilsætningsstoffer	
Brunch	
Pochere	

DIALOGISK SPØRGETEKNIK Sprogstøttemodel 5

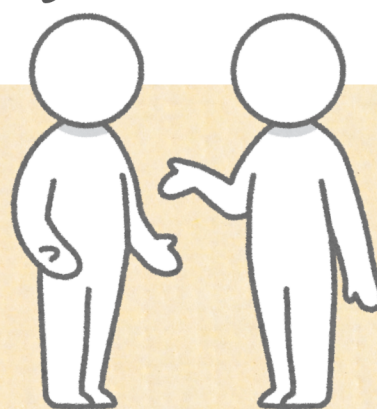
Bedre forståelse via fælles dialog

Dialogisk spørgeteknik er en metode til at sikre, at eleverne har forstået dagens instrukser. Det er samtidig en metode til at behandle elever mere lige på tværs af forskelle.

Dialogisk spørgeteknik er en metode til at teste, om eleverne har forstået dagens introduktion til opgaver og arbejdsprocesser i køkkenet.

Med metoden kan man som underviser undgå at spørge meget eksplicit til tosprogede elevers forståelse ved i stedet at benytte en mere kollektiv dialog, der inddrager alle elever uanset deres baggrund.

Denne teknik giver sprogstøtte, der også har fagligt og indholdsmæssigt udbytte for elever med dansk som modersmål. Samtidig fjerner den individualiseringen af sprogstøtten ved at synliggøre, at usikkerhed om opgaver og processer ikke kun vedrører tosprogede elever, men kan være relevant for alle.

Læring i fællesskab:

- > Øget oplevelse af anerkendelse og ligeværd blandt tosprogede elever
- > Bedre indsigt i elevernes forståelse hos underviseren
- > Fælles afklaring af opgave- og procesforståelse

Opgavebeskrivelse

- 1 Gennemgå dagens arbejdsopgaver og arbejdsprocesser.
- 2 Bed en af eleverne om at nævne 1-2 ingredienser i dagens opskrift.
- 3 Bed en af de tosprogede elever om at nævne 2-3 andre ingredienser i dagens opskrift.
- 4 Fortsæt med at spørge alle elever om hurtigt at nævne ingredienser i en fælles ping-pong og "memory-leg".
- 5 Variér legen med andre spørgsmål til enkelte elever, for eksempel: "Er der citroner i dagens ret, Aisha?" eller "Søren, skal vi piske æg og mælk sammen i dagens ret?" osv.
- 6 Variér legen med små summegrupper, hvor eleverne to-og-to eller tre-og-tre får 5-7 minutter til i fællesskab at samle stikord om ingredienserne eller fremgangsmåden i dagens ret.

*Er der citroner
i dagens ret, Aisha?*

*Søren, skal vi piske æg
og mælk sammen
i dagens ret?*

Sprogstøtte model

Lovbaseret

FVU – FORBEREDENDE VOKSENUNDERVISNING

Sprogstøttemodel 6

Nogle udbyderskoler tilbyder ekstra danskundervisning til tosprogede elever som en del af undervisningstiden. Men erfaringen viser, at danskundervisningen i hovedreglen er almen og ikke tæt koordineret med elevernes ernæringsfaglige undervisning.

FVU-loven for forberedende voksenundervisning giver mulighed for at tilrettelægge en sprogundervisning, der kan målrettes direkte til elevernes ernæringsassistentuddannelse.

Undervisningen er udgiftsneutral for skolerne.

LOVBASERET SPROGSTØTTE

Sprogstøttemodel 6

Ekstra dansk- undervisning til tosprogede elever

*Gratis forberedende
voksenundervisning i dansk*

FVU-undervisning er for voksne over 25 år og varetages af certificerede FVU-undervisere. Undervisningen udbydes af godkendte uddannelsesinstitutioner, typisk sprogcentre, VUC eller andre folkeoplysningsaktører.

Undervisningen kan tilrettelægges i tæt samarbejde med en FVU-institution og gennemføres enten på erhvervsskolen eller hos en ekstern FVU-udbyder, fx et lokalt sprogcenter.

Det er også muligt, at flere skoler går sammen om at oprette et fælles, fagrettet FVU-hold målrettet tosprogede ernæringsassistentelever.

Du kan kontakte en FVU-institution for at høre nærmere om muligheder og rammer for et FVU-forløb. Find mere information om FVU-udbydere på 'UddannelesGuiden' (ug.dk) eller Børne- og Undervisningsministeriet (uvm.dk).

Læs mere om...

> Formål og målgruppe

> Indhold og fag

FUE

Nye sprogstøttemodeller til Ernæringsassistentuddannelsen

Det nærværende materiale er udarbejdet for Fagligt Udvalg for Ernæringsassistentuddannelsen (FUE) som led i udviklingsprojektet "Fokuseret indsats om sprogstøtte". Projektet er udført af mhtconsult i samarbejde med CLAVIS sprog & kompetence under projektledelse af Margit Helle Horn Thomsen fra december 2024 til og med september 2026.

Hæftet præsenterer et lille udpluk af et større antal sprogstøttemodeller, som er uddybet i metodekataloget "*Nye sprogstøttemodeller til ernæringsassistentuddannelsen*", som kan findes på <https://www.sevu.dk/fue/sprogstoette>.